
**ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΠΕΙΡΑΙΩΣ**

**ΤΜΗΜΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ
ΕΠΙΣΤΗΜΗΣ**

**ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
«ΔΙΟΙΚΗΣΗ της ΥΓΕΙΑΣ»**

**Μετανάστευση και ιατρικές δαπάνες στην Ελλάδα:
Αποτύπωση της υφιστάμενης κατάστασης των
μεταναστευτικών ροών.**

Μπουρλούμη Ελένη

Διπλωματική Εργασία υποβληθείσα στο Τμήμα Οικονομικής Επιστήμης
του Πανεπιστημίου Πειραιώς για την απόκτηση
Μεταπτυχιακού Διπλώματος Ειδίκευσης στη Διοίκηση της Υγείας.

Πειραιάς, Έτος 2016

**ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΠΕΙΡΑΙΩΣ**

**ΤΜΗΜΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ
ΕΠΙΣΤΗΜΗΣ**

**ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
«ΔΙΟΙΚΗΣΗ της ΥΓΕΙΑΣ»**

**Μετανάστευση και ιατρικές δαπάνες στην Ελλάδα:
Αποτύπωση της υφιστάμενης κατάστασης των
μεταναστευτικών ροών.**

Μπουρλούμη Ελένη, Α.Μ.: ΔΥ/1357

Επιβλέπων: Ράϊκου Μαρία / Επίκουρος / Πανεπιστήμιο Πειραιά

Διπλωματική Εργασία υποβληθείσα στο Τμήμα Οικονομικής Επιστήμης
του Πανεπιστημίου Πειραιώς για την απόκτηση
Μεταπτυχιακού Διπλώματος Ειδίκευσης στη Διοίκηση της Υγείας.

Πειραιάς, 2016

UNIVERSITY of PIRAEUS

**DEPARTMENT of
ECONOMICS**

M.Sc. in Health Management

**Migration and medical expenses in Greece: Mapping of
migration flows.**

Bourloumi Eleni

Master Thesis submitted to the Department of Economics
of the University of Piraeus in partial fulfillment of the requirements
for the degree of M.Sc. in Health Management

Piraeus, Greece, 2016

*Αφιερώνω το σύγγραμμα αυτό σε όσους μετανάστες και πρόσφυγες δεν μπόρεσαν να
ολοκληρώσουν το ταξίδι τους.*

Ευχαριστίες

Μέσω της παρούσης Διπλωματικής, θα ήθελα να ευχαριστήσω την οικογένειά μου και τους φίλους μου για τη συμπαράσταση και υπομονή που επέδειξαν μέχρι να ολοκληρώσω τη μελέτη μου. Επίσης, ευχαριστώ θερμά τους Γιατρούς του Κόσμου – Ελληνική Αντιπροσωπεία για την συμπλήρωση του ερωτηματολογίου συλλογής των απαιτούμενων δεδομένων, ώστε να καταφέρω να ολοκληρώσω τη συγγραφή της Διπλωματικής εργασίας μου.

Μετανάστευση και ιατρικές δαπάνες στην Ελλάδα: Αποτύπωση της υφιστάμενης κατάστασης και μελέτη εκτίμησης επιπτώσεων βάση μεταναστευτικών ροών.

Σημαντικοί Όροι: μετανάστευση, μεταναστευτικές ροές, μετακινούμενοι πληθυσμοί, υπήκοοι τρίτων χωρών, μετανάστες, πρόσφυγες.

Περίληψη

Το μεταναστευτικό ζήτημα στην Ελλάδα αναφέρεται στη συστηματική παράτυπη είσοδο μεγάλου αριθμού υπηκόων τρίτων χωρών στη χώρα κατά την περίοδο 2014 - 2015. Η παρούσα διπλωματική πραγματεύεται την οικονομική επίπτωση των υψηλών μεταναστευτικών ροών, μέσα από το πρίσμα της κοινωνικής και πολιτιστικής επίπτωσης, αρχικά, ενώ προχωρώντας δίνεται μία σαφής ανάλυση του κόστους των παρεχόμενων ιατροφαρμακευτικών υπηρεσιών καθώς του κόστους διανομής ανθρωπιστικού υλικού, αρχικά στα συνοριακά νησιά κατά τη διαδικασία πρώτης υποδοχής και καταγραφής των μετακινούμενων πληθυσμών, και στη συνέχεια μέσα από δράσεις υποστήριξης των υπηκόων τρίτων χωρών, είτε κατά τη διέλευσή τους μέσα από τη χώρα με προορισμό άλλες χώρες της κεντρικής και βόρειας Ευρώπης, είτε κατά την προσωρινή διαμονή τους στην Ελλάδα ενώ βρίσκονται σε διαδικασία διεκπεραίωσης αιτημάτων ασύλου, οικογενειακής επανένωσης και εθελούσιου επαναπατρισμού. Η συσσώρευση μεγάλου πλήθους μεταναστών και προσφύγων, ειδικά κατά τη διετία 2014 – 2015, είναι πραγματικά πρωτόγνωρη για τον γηγενή ελληνικό πληθυσμό, δημιουργώντας ένα μείζον κοινωνικό, πολιτικό και οικονομικό ζήτημα, με τελείως διαφορετικές αναλυτικές προσεγγίσεις και προτάσεις επίλυσης από τα ελληνικά πολιτικά συστήματα. Η Ελλάδα έχει χαρακτηριστεί ως κύρια είσοδος μετανάστευσης στην Ευρώπη για την περίοδο 2005 – 2015, όπου συγκεκριμένα χαρακτηρίστηκε ως «η πύλη της Ευρώπης για την παράτυπη μετανάστευση». Σκοπός της παρούσας διπλωματικής είναι η αποτύπωση της υφιστάμενης κατάστασης στον ελληνικό χώρο, μέσα από μία μελέτη εκτίμησης των επιπτώσεων των μεταναστευτικών ροών σε κοινωνικό, γεωπολιτικό και οικονομικό πλαίσιο.

Mapping and impact assessment of migration flows in Greece.

Keywords: immigration, migration, migrant populations, third-country nationals, migrants, refugees.

Abstract

The immigrant issue in Greece refers to the systematic unlawful entry of large numbers of third country nationals in the country during the period of 2014 - 2015. The present thesis deals with the economic impact of high migration flows, through the prism of social and cultural impact, while providing a clear analysis of the costs of medical services and humanitarian aid distribution, initially at border islands where the first reception process and registration of displaced people takes place, and then through actions in support of third country nationals, during their passage through the country to other countries in central and northern Europe, or when they are in the process of processing asylum applications, family reunification and voluntary repatriation. The accumulation of large numbers of migrants and refugees, especially in the years 2014 - 2015 is really unprecedented for the indigenous Greek population, creating a major social, political and economic issue, with completely different analytical approaches and suggestions from the Greek political systems. Greece is identifiable as the main migration entrance to Europe for the period 2005 - 2015, and has been specifically described as "Europe's gateway for irregular migration". The purpose of this project is the depiction of the current situation in the Greece, through an assessment study of the impact of migration on social, geopolitical and economic context.

Περιεχόμενα

Περίληψη	xī
Abstract	xiii
Κατάλογος Πινάκων	xviii
Κατάλογος Διαγραμμάτων	xx

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1: Εννοιολογική Προσέγγιση της Μετανάστευσης

1.1 Εισαγωγή	1
1.2 Ιστορική αναδρομή	1
1.3 Ανάγκη Εκτίμησης Επιπτώσεων	2
1.4 Στοιχεία Μεταναστευτικής Πολιτικής	6
1.5 Θεσμικό Πλαίσιο	9
1.5.1 Ιστορική αναδρομή θεσμικού πλαισίου στην Ελλάδα	10
1.5.2 Η Συνθήκη της Γενεύης	13
1.5.3 Η Συνθήκη Δουβλίνο II και εφαρμογή της στην Ελλάδα	15
1.6 Σύνοψη	18

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2: Οι Γιατροί του Κόσμου Ελλάδας

2.1 Εισαγωγή	21
2.2 Οι Γιατροί του Κόσμου – Ελληνική Αντιπροσωπεία	21
2.2.1 Σκοποί της Οργάνωσης	22
2.2.2 Βασικότερα προγράμματα και δράσεις	23
2.3 Υποστήριξη σε Πρόσφυγες και Μετανάστες	25
2.4 Μακροχρόνιες δομές υποστήριξης μετακινούμενων πληθυσμών	28
2.5 Επείγουσες δράσεις παροχής ανθρωπιστικής βοήθειας	31
2.4 Σύνοψη	32

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3: Εκτίμηση Επιπτώσεων Μεταναστευτικών Ροών

3.1 Εισαγωγή	33
3.2 Μεταναστευτικές ροές διεθνώς	33

3.2.1 Πρόσφυγες	34
3.2.2 Αιτούντες Άσυλο	35
3.2.3 Εσωτερικός Εκτοπισμός	35
3.2.4 Λύσεις για τον μετακινούμενο πληθυσμό	36
3.2.5 Ανιθαγένεια	36
3.3 Μεταναστευτικές ροές στην Ελλάδα	36
3.4 Αιτήματα Ασύλου	38
3.5 Ιατρικό Κλιμάκιο	39
3.6 Ψυχοκοινωνικό Κλιμάκιο	41
3.7 Μελέτη Περίπτωσης Λέσβου και Χίου	42
3.7.1 Μελέτη περίπτωσης της Λέσβου	42
3.7.2 Μελέτη περίπτωσης της Χίου	47
3.8 Μελέτη Εκτίμησης Επιπτώσεων (ΜΕΕ)	51
3.8.1 Η ΜΕΕ στη δημιουργία μιας ολοκληρωμένης Ευρώπης	52
3.8.2 Συγκριτική ΜΕΕ μεταξύ Ευρώπης και ΗΠΑ	53
3.8.3 ΜΕΕ και επίδραση στα συστήματα κοινωνικής πρόνοιας	54
3.8.4 ΜΕΕ και επίδραση στην οικονομική ανάπτυξη	55
3.9 Σύνοψη	56

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4: Ανάλυση Δαπανών Μεταναστευτικών Ροών

4.1 Εισαγωγή	59
4.2 Δαπάνες ιατρικής περίθαλψης	59
4.3 Δαπάνες ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης κλιμακίου	61
4.4 Δαπάνες ανθρωπιστικού υλικού	62
4.5 Σχολιασμός	63
4.6 Σύνοψη	64

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5: S.W.O.T. Ανάλυση Μελέτης Πεδίου

5.1 Εισαγωγή	65
5.2 Το κόστος στη βραχυχρόνια περίοδο	65
5.3 Μέσο κόστος	67
5.4 Οριακό κόστος	68
5.5 Το κόστος στη μακροχρόνια περίοδο	69

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6: Συμπεράσματα & Προτάσεις Διαμόρφωσης Πολιτικών

6.1 Εισαγωγή	71
6.2 Διαμόρφωση πολιτικών στην Ελλάδα	71
6.2.1 Διαχείριση συνόρων στην ελληνική επικράτεια	71
6.2.2 Η Πρώτη Υποδοχή και διοικητική μεταχείριση	72
6.2.3 Πρόσβαση και ποιότητα της διαδικασίας ασύλου	74
6.3 Διαμόρφωση διακρατικών και Ευρωπαϊκών πολιτικών	75
6.3.1 Υποδοχή των αιτούντων άσυλο	76
6.3.2 Ασυνόδευτα και χωρισμένα από την οικογένεια παιδιά	77
6.3.3 Διοικητική κράτηση	78
6.3.4 Ένταξη των δικαιούχων διεθνούς προστασίας	79
6.3.5 Ρατσισμός και Ξενοφοβία	80
6.3.6 Ανιθαγένεια	81
6.3.7 Βιωσιμότητα χρηματοδότησης συστήματος ασύλου	82
6.4 Σύνοψη	82
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ	85
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	87

Κατάλογος Πινάκων

Πίνακας 3.7.1 Στατιστικά δεδομένα αφίξεων και εξετασθέντων ιατρικού κλιμακίου Λέσβου για τα έτη 2014 και 2015	43
Πίνακας 3.7.2 Στατιστικά δεδομένα αφίξεων και εξετασθέντων ιατρικού κλιμακίου Χίου για τα έτη 2014 και 2015	47
Πίνακας 4.2: Δαπάνες σύστασης ιατρικού κλιμακίου	59
Πίνακας 4.3: Δαπάνες λειτουργίας ιατρικού κλιμακίου	61
Πίνακας 4.4: Δαπάνες ανθρωπιστικού υλικού	62
Πίνακας 4.5: Συγκεντρωτικές κατηγορίες δαπανών	63

Κατάλογος Διαγραμμάτων

Διάγραμμα 3.7.1.α : Συνολικές αφίξεις Λέσβου και εξυπηρετούμενοι ιατρικού κλιμακίου Λέσβου για το σύνολο του 2015	45
Διάγραμμα 3.7.1.β : Συνολικές μεταναστευτικές ροές από Λέσβο προς ενδοχώρα για τη χρονική περίοδο Οκτώβριος 2015 – Ιανουάριος 2016	46
Διάγραμμα 3.7.2.α : Συνολικές αφίξεις Χίου και εξυπηρετούμενοι ιατρικού κλιμακίου Χίου για το σύνολο του 2015	49
Διάγραμμα 3.7.2.β : Συνολικές μεταναστευτικές ροές από Χίο προς ενδοχώρα για τη χρονική περίοδο Οκτώβριος 2015 – Ιανουάριος 2016	50
Διάγραμμα 3.8: Συνολικές μεταναστευτικές ροές από τα συνοριακά νησιά προς ενδοχώρα για τη χρονική περίοδο Οκτώβριος 2015 – Ιανουάριος 2016	51